

UNA ALTRA MILITÀNCIA PER A L'ALTRE MÓN POSSIBLE

JOSÉ MARÍA VIGIL

Panamà

Un món on s'escolta per tot arreu que «un altre món és possible» no és exactament el món dels anys 90, ni de bon tros... És un món diferent. Quelcom ha canviat des d'aquella terrible dècada dels 90, quan totes les esperances semblaven haver desaparegut i les forces populars no eren capaces de convocar ni tan sols de convocar-se. Però quan en el tercer Fòrum Social Mundial de Porto Alegre de 2003 es van reunir més de 100.000 persones, d'entre les quals 20.700 eren delegades de 5.717 organitzacions pertanyents a 156 països, amb 4.100 periodistes acreditats provinents de 51 països, amb 1.700 activitats programades (tantes que de fet no van poder realitzar-se'n més de 1.200), i amb un campament juvenil de 25.000 joves, quelcom ens està dient que estem en una altra època distinta d'aquells «terribles anys 90».

L'època del defalliment utòpic i de la paràlisi de la militància, cal donar-la per superada. És necessari despertar una nova militància, una militància per a aquest «altre món» que diem que és possible. No es tracta en realitat d'una altra militància, sinó de la de sempre, la de la utopia i del compromís, la de l'entrega i l'esperança, la dels bons militants de sempre, però una militància represa, reencarnada en aquests temps nous del tercer mil·lenni que s'inicia reclamant «un altre món possible». Com és aquesta nova militància? Assenyalen-ne només alguns trets.

I. Memòria i utopia

-Una militància que es manté arrelada en la memòria dels patriarques indígenes, els màrtirs llatinoamericans, les lluites dels moviments populars, els eminents de les independències dels nostres països, les lluites revolucionàries d'alliberament... I la diària resistència laboral, de barri, de comunitat eclesial, d'humil servei sindical, de tossuda petita associació...

-Amb una memòria que no s'avergonyeix d'aquesta sang ni d'aquestes lluites, una memòria que, al contrari, se sent orgullosa d'aquest immens cabal d'heroisme i generositat d'aquest núvol immens de testimonis, que ens envolta amb el seu exemple i ens arrossega amb la seva energia;

-Una memòria viva, no arqueològica: que no ens fa ser sentinelles dels mausoleus dels màrtirs, ni repetidors

d'un passat que no pot tornar, sinó continuadors d'una tradició viva, d'una herència que exigeix tanta fidelitat com creativitat.

-Amb una personalitat curada de la depressió que es va abatre sobre la militància en «els terribles anys 90», conscient que «encara que continuï sent de nit», «ja és matinada». En una generació de militants nous, sense traumes pel «fracàs» infligit a l'esquerra en els anys 80, que saben identificar aquest «fracàs» en la seva justa realitat i en les seves veritables causes. militants que es confessen «soldats derrotats d'una Causa invencible», fermes i fidels a tota prova, «com si veiessin l'Invisible».

II. Identitat-opcions i Causes

-Les Grans Causes de la Pàtria Gran continuen essent aquí, eternes i sempre noves: la Causa Indígena, la Causa Negra, la Causa Popular, la Causa de la Dona i la Causa ecològica.

-L'Opció pels Pobres continuarà per sempre marcant el nord a l'espiritualitat dels militants d'«esperit llatinoamericà» de tots els racons del planeta. No una opció «preferencial», que degrada la radicalitat dialèctica de l'opció («optar pels pobres i contra els que estan contra els pobres») a una simple qüestió de preferència cronològica («als pobres primers, però a tots igual»).

-L'Alliberament continuarà sent la perspectiva, l'hermenèutica on emmarcar-ho tot: anàlisi de la realitat, filosofia, estratègies... Si fa trenta anys l'alliberament, en un món encara fragmentat era concebut com un afer i una tasca fonamentalment locals (emancipació de cada país respecte al sistema mundial capitalista) que s'articulaven concatenadament («si Nicaragua va vèncer, El Salvador vencerà», la teoria del dòmino), avui l'alliberament és una aventura fonamentalment global, mundial. Som un sol món i patim la mateixa opressió global. L'alliberament és l'alliberament únic del món, emancipació respecte al sistema únic mundialitzat que ens ofega, reacció conjugada de tots els pobles contra qualsevol mena de neoimperialisme.

-Actitud permanentment revolucionària, en el sentit fort i profund de la paraula. No es tracta -lògicament- d'una actitud bel·lica, sinó radical i clarivident,

substancialment alternativa al sistema, sense avinences, pactes o reformismes. Una revolució que no es produirà per la presa del poder per la via de les armes, sinó per la via de la consciència de la societat. El valor de la informació i de la comunicació, com a moment ideològic del procés social d'alliberament, com a praxi i pràctica teòrica, és i serà cada cop major.

-El mètode llatinoamericà (intel·lectual, ideològic, teològic, pedagògic) és i continuarà sent el de «Veure-Jutjar-Actuar». Tenir sempre la passió de partir sempre de la realitat, i de tornar-hi sempre.

-La Pàtria Gran llatinoamericana no pot dissoldre's en la Pàtria Mundial, sinó incorporar-s'hi activament. Ha de fer la seva aportació pròpia a la Pàtria Mundial, que és responsabilitat de tota la Humanitat.

III. Noves actituds

-Mundialitat: Som en aquest altre món que se sap unificat i que va cap a una unificació cada dia major. Un sol món. Ja no es pot continuar vivint en «el nostre petit món», amb una preocupació per «allò internacional». Ja no és possible considerar la nostra regió, el nostre país, el nostre Continent, com «el nostre món». El nostre món és i ha de ser, cada cop més, el món global.

-Ja no es pot afirmar aquella dicotomia de «pensa globalment i actua localment»; som en un món nou on per primera vegada és possible un compromís en la globalitat. Som la primera generació a la qual, a la major part dels seus membres, és possible assumir un compromís en la mundialitat. La nova consigna és: «pensa globalment i pensa localment, actua localment i actua globalment».

-Renovació de les nostres coordenades i referències. D'una banda hem d'estar arrelats, però de l'altra hem de sentir-nos ciutadans del món, amb una certa «desterritorialització» i una assumida universalitat: ens han de fer mal les injustícies de qualsevol part de la terra, com deia el Che. La solució de qualsevol problema, per molt local que sigui, ha de ser pensada i buscada «en clau de món».

-En l'època de la revolució de les comunicacions, s'ha de fer militància predominantment de comunicació. El militant ha de ser una persona «connectada», comunicada per xarxa (Internet), que és la comunicació a l'abast dels pobres. Ha de ser una persona connectada i connectadora, que connecti els altres a la xarxa.

-Ja no té justificació que, en aquest temps de comunicació, un militant d'aquests temps (un individu, un col·lectiu, un sindicat obrer, una comunitat juvenil) no tingui relacions d'intercanvi i de solidaritat amb

militants (individus, col·lectius, sindicats, comunitats juvenils) de la mateixa inspiració però d'altres països i fins d'altres Continents. Avui això ja és possible fàcticament i econòmicament (mai no ho havia estat), sense més frontera que la llengua ni més dificultat que la falta de costum i d'iniciativa.

-El militant estàndard necessita comptar cada dia amb un temps de «militància telemàtica»: intercanviar i compartir amb altres militants -llunyans del planeta, pròxims en el mateix esperit en la lluita- informes, anàlisis, reflexions, dades, interpretacions, campanyes, convocatòries... la formació permanent passarà principalment pels materials compartits per la xarxa. L'agilitat del moviment popular passarà per la fidelitat en la comunicació diària dels militants. El bon militant ha de ser una persona fidel a la connexió freqüent i a la comunicació tan intensa com la situació ho requereixi.

IV. Grans estratègies transversals

En les grans i en les petites coses, en les difícils i en les senzilles, en les extraordinàries i en les diàries, hem de tenir presents sempre les «grans estratègies transversals»:

-La «Internacional humana» per l'altermundialitat, per la globalització integral, contra la globalització neoliberal esbiaixada i excloent (veg. Casaldàliga, p. 10).

-L'actitud ecològica de l'atenció del planeta, l'ampliació del concepte de proïsme cap als humans futurs i cap a tota la natura (veg. Viñuales, p. 216).

-El consum responsable, fet d'austeritat i de comerç just (veg. Jesús Moreno, p. 214).

-El dret internacional, la recuperació de la legalitat mundial destruïda principalment per l'unilateralisme nord-americà, i la construcció d'un nou pacte social mundial (veg. Mayor Zaragoza, p. 34).

-El convenciment de la importància d'allò simbòlic, el sentit, la utopia, els valors, la informació, la interpretació, la comunicació telemàtica... El cicle de les revolucions armades va concloure fa temps, i estem en el nou cicle de la transformació del món per la via de la consciència. Les dimensions econòmica i política són tan necessàries com sempre, però ara som més conscients que abans de la necessitat de la lluita per la transformació de la consciència, tant des de la praxi com des de la pràctica teòrica (veg. Vigil, p. 226).

-La «glocalitat», la globalitat com nova localitat en què comprometre's, i alhora com a context universal ineludible de tota localitat local.

-L'antiimperialisme (o antiunilateralisme), com la forma més actual del compromís alliberador.